

RAZGOVORI O POSLOVNEM SODELOVANJU V BOROVI

Po skoraj enoletnem premoru na področju sodelovanja družbenopolitičnih organizacij in organov upravljanja med petimi večjimi kolektivi gumarske industrije Jugoslavije, ki so lansko leto v Kranju pripravljali osnovo ekonomskega in tehničnega sodelovanja, so se ponovno sestali v Borovu 25. junija.

Razgovore o nadaljevanju priprav in o dosedanjih ugotovitvah ter zaključkih strokovnih delavcev je to pot organiziral TK organizacije ZK Borovo.

Udeleženci, predstavniki družbenopolitičnih organizacij in organov upravljanja podjetij Tigar — Piro, Rekord — Rakovica, Borovo — Borovo, Ris — Zagreb in Sava — Kranj so žal, lahko na zadnjem sestanku samo ugotavljali, da skoraj noben zaključek, sprejet v Kranju lansko leto, ni bil realiziran. Pri tem je vrsta okoliščin, ki so vplivale na zastoj — dosti je objektivnih, nekaj pa tudi subjektivnih.

Proces integracije, poslovnega in tehničnega sodelovanja zahteva namreč temeljitih analiz, vrsto priprav in študij, ki podajajo ekonomsko in tehnično stanje vsa-

kega kolektiva v Združenem podjetju.

Tega obsežnega dela pa ne more opraviti skupina strokovnih delavcev, ki jo sestavlja (trenutno)

Po lanskoletnih razgovorih v Kranju je bila tudi imenovana takšna skupina. V njej je še po en predstavnik poslovnega združenja, komore in predstavnik ZO IR ZSJ. Inicijativni odbor in delovna skupina sta bili formirani med Rekordom, Risom in Savo. To je bila prva delovna skupina in je imela nalogo izdelati analize o specializaciji pri proizvodnji gumenega tehničnega blaga.

Druga delovna skupina pa je delala na realizaciji plana o specializaciji proizvodnje pnevmatike med Borovom, Tigrom in Savo. Poleg možnosti o delitvi dela med temi kolektivi pa gre pri tem tudi za možnost tesnega sodelovanja na komercialnem področju.

Tekom leta 1966 pa je prišlo do spoznanja, da ekonomsko specializacijo lahko ustvarimo samo med Borovom, Tigrom in Savo in da le med temi podjetji lahko pride do zdrave gospodarske specializacije proizvodnje, kar nujno pogojuje ustvarjanje večjega dohod-

ka ter iskanje integracijske oblike združenega podjetja.

Predstavniki »petih« so v Borovu poudarili v zvezi z integracijo predvsem tole:

— v prvi vrsti je treba rešiti vprašanje sodelovanja — Borovo, Tigar in Sava in

— rešiti vprašanje sodelovanja med Rekordom, Risom in Savo

— vsi prizadeti kolektivi so premalo seznanjeni s procesom integracije, s stališči posameznih kolektivov in njihovih družbenopolitičnih organizacij (poleg tega pa so posredovane informacije preveč načelne in nekonkretne).

Dogovor o prvih dveh točkah je takle: v naslednjih mesecih naj se sestanejo v Beogradu generalni direktorji ter njihovi pomočniki vseh petih podjetij. Na tem sestanku se morajo direktorji dogovoriti o metodah priprav sodelovanja med petimi podjetji. Pri tem naj jim koristno služijo tudi zaključki in stališča družbenopolitičnih organizacij. V zvezi s tretjo točko so predstavniki poudarili, da obstaja vrsta objektivnih možnosti za tesnejše sodelovanje med posameznimi kolektivi, s čimer bi spoznali življenje in delo drug drugega. Poudarjeno je bilo, da bi mladinska organizacija morala več narediti.

Eden od vzrokov nesodelovanja je tudi slabo obveščanje med kolektivi. Res je, da imajo nekateri kolektivi težave z informiranjem, ker te službe šele uvajajo — vendar bi z vsaj občasnimi dopisovanjem v ostale liste to delo lahko rešili.

Od 20. 6. 1966 je v razvojno-tehnološki službi na praksi študent tehnologije iz Holandije, ki ga je podjetje sprejelo s sodelovanjem Jugoslovanskega odbora za mednarodno zamenjavo študentov Beograd. Na praksi bo ostal dva meseca, upravni odbor pa mu je odobril nagrado v višini 660,00 ND mesečno. Razlika v nagradi je zaradi tega, ker mora vse stroške preživljanja kriti sam.

In kako se počutijo praktikanti v našem kolektivu?

Navajamo kratek intervju z enim izmed praktikantov, ki je istočasno tudi naš štipendist in če bo šlo vse po sreči, bo že čez dve leti za stalno prišel v naše podjetje. — Bajželj Martin, študent 2. letnika fakultete za naravoslovje in tehnologijo, je na praksi v laboratoriju v obratu II. Z delom v kolektivu se je že kar precej seznanil, delno sam na praksi, ki jo je opravljal nekajkrat, delno pa ga je verjetno s stvarmi, ki so ga zanimale, seznanjal njegov oče, ki je bil precejšnje vrste let član našega kolektiva.

Torej, ko smo Martina vprašali, kako se počuti na praksi, se je kar pohvalil. Pravi, da je spoznal že marsikaj novega, kar mu dosedaj še ni bilo jasno. Zanima ga proizvodnja sama, kakor tudi vse drugo. Posebno mu ugaja nova tehnična hala.

Pogovor smo kar hitro zaključili, kajti program dela ga priganja, kakor tudi želja, da bi v teh nekaj dneh spoznal kar se največ da in da bi mu to koristilo pri njegovem nadaljnjem študiju.

Verjetno bi kaj podobnega lahko napisali o slehernem praktikantu, kajti prav gotovo so želje vseh, da bi na praksi pridobili čim več in te izkušnje bodo že to jesen prenesli v šole, kjer bodo lahko povezovali in primerjali prakso s teorijo.

MARINKA MURI

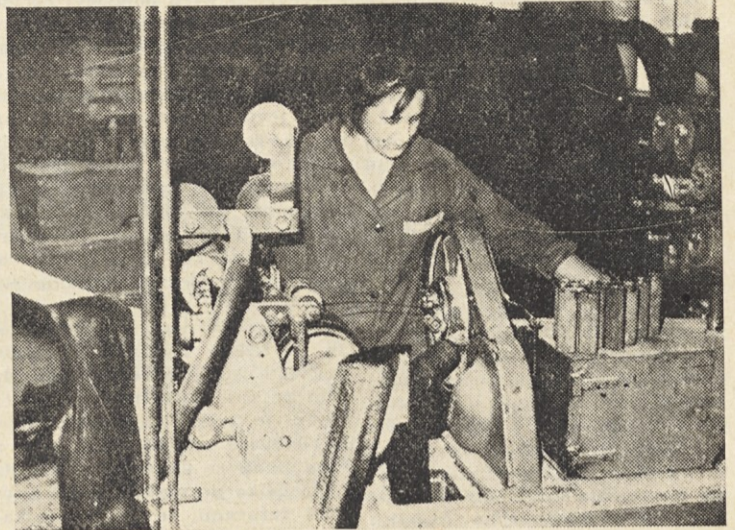
Zaključek: v prihodnje naj kolektivi (informativne službe) redno izmenjujejo svoja glasila ali se na drugačen način obveščajo med seboj o svojem delu, težavah in uspehih.

Težko je na kraju dati oceno zadnjih razgovorov. Težko zato, ker bi površni opazovalec vse skupaj lahko ocenil kot nekoristno. Toda ob zavesti, da predstavniki družbenopolitičnih organizacij in organov upravljanja le polagoma zbližujejo sorodne kolek-

tive in ustvarjajo politično vzdušje med njimi, pa le pomenijo takšni razgovori predhodnico dobrim odnosom in kasnejšemu boljsemu, poštenemu poslovnemu in tehničnemu sodelovanju.

Na kraju pryega dela razgovorov v Borovu je udeležence pozdravil v imenu kolektiva Borovo namesnik generalnega direktorja Borova tov. Denisov. Dejal je, da je korist takšnega prijateljskega sodelovanja neprecenljiva, saj prihaja prav v času naših največjih težav (skoraj vseh kolektivov).

JOŽE ŠTULAR

▲ Zgoraj: Konfekcija žičnih plaščev

◀ Levo: rezanje protektorja

Industrijsko oblikovanje

Industrijsko oblikovanje izdelkov postaja z razvojem gospodarstva vedno bolj pomemben faktor pri poslovanju podjetja. Oblikovanje proizvodov je eden izmed prodajno-političnih instrumentov, s katerimi razpolaga podjetje, da se ob določeni obliki na trgu čim bolj uveljavi.

Povojni razvoj jugoslovanske proizvodnje, ki je imel za cilj čim hitrejšo povečanje industrijskih sredstev za proizvodnjo, je deloval tako, da je naše tržišče artiklov za široko potrošnjo bilo stalno deficitarno. Vprašanje oblikovanja proizvodov se ni nikoli postavljalo. Dobro oblikovani proizvodi iz uvoza dokazujejo proizvajalcu potrebo lastnega industrijskega oblikovanja, vendar še vedno le manjšemu številu proizvajalcev. Družba namreč štiti svojo industrijo pred konkurenco iz inozemstva, kjer je industrijsko oblikovanje razvito in rešeno.

Slabo oblikovani proizvodi se še naprej pojavljajo na našem tržišču. Pomanjkanje lastne odgovornosti za uvajanje oblikovanja v proizvodnji se najbolj odraža v trenutku, ko se naši proizvodi srečujejo na mednarodnem tržišču, kjer vladajo ostri zakoni ponudbe in potrošnje. V takih pogojih naša proizvodnja vse teže plasira izdelke po regularnih cenah in smo primorani, da izvažamo svoje proizvode po zelo nizkih cenah. Poleg tega še vedno pogosto naši proizvajalci proizvajajo po modelih tujega kupca in na ta način vršimo le uslužno dejavnost v proizvodnji, medtem ko ostajamo na svetovnem tržišču anonimni. Pogosti so slučajni raznih plagiatov, tujih modelov, kar istočasno ogroža položaj izvoznika in kaže slabo poslovno moralo.

Zato je naloga oblikovalca, da prenaša želje potrošnika proizvajalcu. Potrošnik je neumoren v svojih zahtevah, išče večjo funkcionalnost in lepši videz proizvodov. Oblikovalec pa predstavlja uresničitev te potrošnikove težnje. Proizvajalec stalno plasira svoje proizvode, ki jih trgovina uvaja na tržišče, medtem ko on in trgovec ne vesta, katero oblikovno funkcionalnost potrošnik potrebuje. To je moment, ko intervenira oblikovalec.

Da bi znal odgovoriti na vprašanje, kaj potrebuje potrošnik, mora biti oblikovalec pripravljen, da razume njegove potrebe in že-

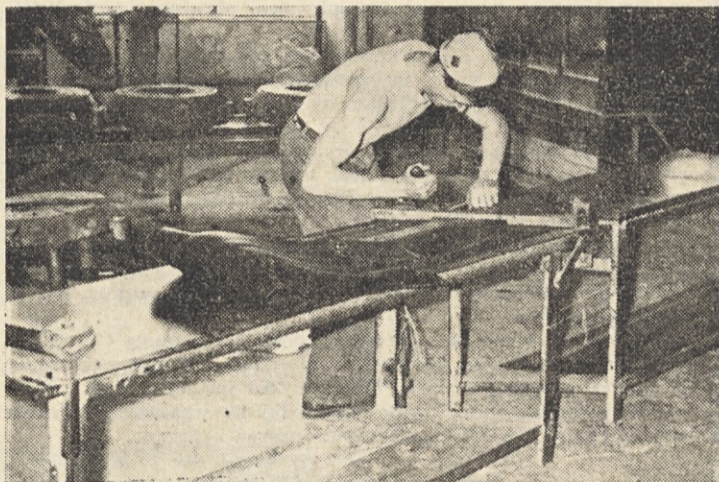
lje. Ustvarjajoč za potrošnika, oblikovalec zastopa ekonomske in tehnične interese proizvajalca na eni strani, a na drugi želje potrošnika. Čuti se družbeno odgovornega za potrebe stotine oseb. Gledajoč s potrošnikovega stališča istočasno služi tudi proizvajalcu, zato je njegovo mesto med proizvajalcem in potrošnikom.

V letu 1964 je bilo odprto v našem podjetju delovno mesto industrijskega oblikovalca v službi za raziskavo trga in ekonomsko propagando v prodajni službi. Delovno mesto je bilo zasedeno v septembru 1964. S formiranjem tega delovnega mesta smo napravili prvi korak na področju industrijskega oblikovanja, ki postaja iz dneva v dan pomembnejši činitelj pri prodaji izdelkov.

Za uspešno delo na področju industrijskega oblikovanja pa je potrebna še vrsta ukrepov, med katerimi zavzema pomembno mesto sodelovanje med industrijskim oblikovalcem in razvojno-tehnološko službo. Oblikovalčev delovno mesto obsega sledeče operativne naloge: izdelovanje osnutka (za posamezne izdelke, njihov estetski videz, ki naj bo rezultat želja in navad potrošnika. Na tem področju so bili narejeni osnutki za podplate, novi vzorci za ležalne blazine itd. V delokrog industrijskega oblikovanja spada tudi priprava osnutkov za embalažo proizvodov. Priprava osnutkov za embalaranje in oblikovanje embalaže je važen faktor pri samem plasiranju izdelkov na tržišče. Na področju embalaže je pripravljena študija o embalaranju posameznih izdelkov.

Naloga oblikovalca ni, da izoblikuje nek izdelek po slučajnem naključju (inspiracije, temveč da izpopolnjuje proizvod in mu daje določeno obliko. Njegovi cilji so identični s ciljem proizvajalca — čim večja prodaja in čim trajnejši model, ker je to znak, da je nek izdelek uspel in našel pot do širokega kroga potrošnikov. Če proizvod osvoji večje število potrošnikov, so večje možnosti za nadaljnje izboljševanje njegove kvalitete, bliže je znižanju cen in povečanju proizvodnje. Dolžnost oblikovalca je, da uskladi odnose med potrošnikom in cenami ustreznega izdelka, da zagotovi zadovoljstvo, ki ga daje dober proizvod.

ZDENKA ULČAR

Letošnji počitniški praktikanti

Vsako leto sprejme naše podjetje v času šolskih počitnic določeno število praktikantov, to je dijakov srednjih strokovnih šol in študentov višjih in visokih šol.

Nekateri so prakso dolžni opraviti: eni so pogodbeno vezani, to so naši štipendisti, drugim pa je podjetje dolžno nuditi prakso po programu šole; tretji pa so taki, ki bi med šolskimi počitnicami radi kaj prihranili za naslednje šolsko leto.

V lanskem letu so bile potrebe delovnih enot po praktikantskih mestih približno enake, kot letos. Razlika je le v tem, da lani ka-

drovska komisija planiranih mest ni skrčevala, medtem ko jih letos je.

V lanskem letu je počitniško prakso opravljalo 51 praktikantov, letos pa so delovne enote planirale skupaj 55 mest; od tega delovne enote strokovnih služb 37 mest, storitvene delovne enote 6, vzdrževalne delovne enote 9 in proizvodne delovne enote 3 praktikantska mesta.

Gumarski izobraževalni center je izdelal predlog kadrovske komisiji pri delavskem svetu za odobritev praktikantskih mest. Komisija je potrebe posameznih enot pregledala in smatrala, da so enote planirale preveč mest glede na to, ker bo kolektivni dopust in ne bo toliko potreb po nadomeščanju.

Od 55 planiranih je komisija odobrila 31 mest, naknadno pa je odobrila še dve mesti; poleg tega je upravni odbor podjetja na zadnji seji odobril še 4 mesta finančni službi, ker ta enota ne bo imela kolektivnega dopusta, poleg tega pa bo v tem mesecu in v avgustu potrebno računati zamudne obresti našim kupcem. Od skupnega števila praktikantov je 12 štipendistov, ki so po pogodbi o delitvi štipendije dolžni, da opravijo obvezno enomesečno prakso, medtem ko je tri štipendiste — študente fakultete za naravoslovje in tehnologijo — komisija prakse oprostila glede na to, ker so absolventi in se bodo udeležili strokovne ekskurzije v Zahodno Nemčijo.

Upravni odbor je na predlog GIC glede na znatno zvišanje življenjskih stroškov zvišal praktikantske nagrade, in sicer od 18.000 SD za srednješolce in 24.000 SD za visokošolce na 210 ND za srednješolce in 270.00 ND za visokošolce.

FRANC ŠOLAR starostno upokojen

Franc Šolar se je rodil v Kropi na Gorenjskem v 10-članski delavski družini. Mati je bila gospodinja, oče pa kovač. Franc se je šel že s trinajstimi leti učiti pekovske obrti.

Po odslužitvi kadrovskega roka se je zaposlil v industriji. Leta 1933 ga je pot zanesla v naše podjetje. Najprej je začel delati v oddelku valjarne kot pomožni delavec pri trovaljenem kalandru. Po treh letih je postal že samostojni delavec pri vlečenju plošč.

Zaradi nezgode pri delu leta 1939 je bil premeščen za vratarja. To delo je opravljal vse do leta 1959, ko je bil premeščen za glavnega skladiščnika v skladišču gotovih izdelkov.

Tovariš Šolar je bil zaposlen v našem podjetju polnih 33 let. Ves čas je bil zelo vester in marljiv delavec. Kljub posledicam nezgode pri delu mu nobena naloga ni bila pretežka — zaupano delo je opravljal z zadovoljstvom.

Želimo mu še mnogo srečnih, predvsem pa zdravih let!

Svobodno formiranje cen in družbena kontrola

Režim cen je bistven element gospodarskega sistema. Do sedaj je bila pretežna večina proizvodov pod kontrolo, to je, cene so bile plafonirane ali določene. S tem je tisti, ki je bil pristojen za odredjanje stalnih cen, imel v rokah precej močne vajeti, s katerimi je usmerjal tok denarnih, predvsem investicijskih sredstev tja, kamor je mislil, da je najbolj prav. Kar pogledajmo primer:

	doma	na zap. trgu
kg saj	400 din	200 din
kg izdelane gume	1.200 din	1.200 din

Številke seveda niso povsem točne, vendar pokažejo vsaj približno razmerje in od zdaj naprej računamo, da za kg izdelane gume potrošimo 0,5 kg saj.

Ce uporabimo domače, nam ostane za pokrivanje ostalih stroškov, OD in sklade še 1.000 din. Ce pa uporabimo uvožene, pa nam ostane 1.100 din. Teh 100 din se je torej prelilo iz panoge, ki proizvaja gume. Tako se nam pokaže, kako močan gospodarski instrument je režim cen. Jasno je, da so predvsem podjetja, ki so pri tem izgubljala, močno pritiskala, da se nesorazmerja, ki so na tak način nujno nastajala, odpravijo. To so bili tudi cilji gospodarske reforme, ki je zahtevala — enake pogoje gospodarjenja za vse, — možnosti vključevanja na svetovni trg. Ta zahteva se je izražala predvsem v postopni sprostitvi cen in postopnem sproščanju zunanjetrgovinske izmenjave. S tem nujno začnejo z vsi silo delovati ekonomski zakoni, ki podpirajo podjetja, ki dobro delajo, skrbno gospodarijo. Delovanje ekonomskih zakonov samo po sebi izključuje delovanje administrativnih ukrepov, ki so sicer tudi potrebni, če hočemo zagotoviti načrten razvoj, vendar je vsak administrativni ukrep lahko močna posledica subjektivnega — osebnega odločanja. Obstajala je možnost, da je bil administrativni ukrep sprejet na osnovi tega, kako si je posameznik zamislil bodoči razvoj. Odločitve so bile lahko pravilne, lahko pa tudi nepravilne.

Marsikdo se bo vprašal, zakaj že ob reformi niso bile sproščene vse cene. Vendar je bilo to takrat neizvedljivo. Tudi take odločitve lahko nastanejo šele in samo v skladu z materialnimi možnostmi. Kar zamislimo si, če bi nankrat sprostiti recimo cene avtomatičnim pralnim strojem. Njihov uvoz je zelo omejen, pri nas pa je le en proizvajalec, povpraševanje po njih pa je veliko. Če bi torej ceno sprostiti, bi prav

gotovo ta edini proizvajalec lahko močno povečal svojo prodajno ceno in tako zaradi monopolnega položaja neupravičeno zaslužil več, kot pa bi ob normalnih pogojih lahko. Tudi uvoženi stroji bi bili ob prodajah dražji in zaslužili bi tisti, ki s tem spekulirajo. Takemu proizvajalcu je tudi vseeno, koliko proda, zanj je važno, da se zaslužek ne zmanjša. Kar pogledajmo primer! Ce proda 1000 strojev po 300.000 din in je v tej ceni recimo 30.000 din zaslužka, zasluži pri 1000 prodanih strojih 30 milijonov starih din. Ce pa proda 500 strojev po

tiste usluge in izdelke, ki so nujno potrebni za življenjski obstoj ljudi. Kar predstavljajmo si, kaj bi recimo bilo, če bi sprostiti ceno za vodo, podjetje, ki nas oskrbuje z njo, je pa le eno. Ponjo ne moremo recimo hoditi v Ljubljano. Cena vode bi nankrat verjetno poskočila in precej zažrla v naše denarnice — seveda neupravičeno. V takih primerih pa bo režim plafoniranih ali pa določenih cen še vedno moral veljati.

Za našo panogo so se ob zadnji sprostitvi v juniju sprostile cene za gumirano

Vulkanizacija tehničnih izdelkov v TH

350.000 din, zasluži pri enem stroju 80.000 din, ali 40 milijonov din pri pol manjši prodaji in bi moral dejansko zaslužiti le 15 milijonov starih din.

To bi bili neupravičeni zaslužki, ki bi ob taki sprostitvi cen lahko nastali.

Da torej zagotovimo, da ob takih ukrepih ne nastanejo motnje na trgu, moramo ustvariti zadostno materialno osnovo in to:

— da so količine, ki se na trgu ponujajo, vsaj take, kot je po njih povpraševanje,

— da obstaja možnost konkurence,

— če ni konkurence doma, mora obstajati možnost, da se konkurenca ustvari z uvozom takega blaga, za kar pa so potrebna devizna sredstva,

— da se ustvarijo večje materialne rezerve takih izdelkov, ki bi jih takrat, ko bi na trgu padla ponudba, proizvajalci plasirali na trg in s tem vzpostavili ravnovesje.

Ker to povsod še ni zagotovljeno, se tudi cene lahko le postopoma sproščajo.

Kljub temu pa cen nekaterih ne bo mogoče nikoli sprostiti; to so predvsem cene za

Adjustaža cevi

platio in za gumeno tehnično blago. Kaj vse se šteje v gumeno tehnično blago iz tolmačenj uradnega lista ni razvidno. Zato smo zaprosili za posebno tolmačenje zvezni urad za cene, ki nam bo verjetno kmalu odgovorili. Po tej nomenklaturi obseja možnost, da so sproščene cene vsem našim izdelkom, razen avto, moped in velo pnevmatiki, to je za okoli 30% naše proizvodnje, druga možnost pa je, da se določajo še cene izdelkom za obutev.

IVA PODPEŠKAR

DELO FINANČNE KONTROLE

V letu 1962 je DS podjetja sklenil, da se odpre delovno mesto finančnega kontrolorja, to je bil začetek finančne kontrole pri nas.

Finančna kontrola v podjetju je bila prav gotovo potrebna in je imela nalogo ugotavljati dejansko materialno stanje surovin, gotovih izdelkov, pomožnega materiala itd.

Poglejmo, kako fin. kontrola dela. Stanje, ki ga ugotovi, primerja s knjižnim stanjem analitične knjigovodske evidence in ugotavlja vzroke za nastale inventurne razlike. Kontrolira in preverja verodostojnost podpisov na materialnih čekih za sprejem in izdajo materiala. Kontrola je

ugotovila, da je prišlo pri nas večkrat do nedovoljenih prekrškov. O tem poročamo disciplinski komisiji, ki nadalje ukrepa. Finančna kontrola skrbi, da delavci, ki so jim zaupana materialna sredstva, predložijo pismene izjave o ugotovljenih viških in manjških. Poleg tega izstavlja organom upravljanja potrebno dokumentacijo v zvezi s kontinuirano inventuro. Finančna kontrola tudi opozarja odgovorne službe, če po njihovi krivdi nastane škoda na materialu in kontrolira delo skladiščnikov v zvezi s pravilnim skladiščenjem materiala.

Vodja FS lahko določi tudi kontinuirane inventure v prodajalnah, delavski restavraciji, počitniških

domovih tovarne itd. Permanentno kontrolira obračun osebnih dohodkov in obračun med DE. Delo fin. kontrole je torej dosti zahtevno, saj mora poleg predpisov, ki zadevajo materialno poslovanje, poznati tudi celokupno tehniko evidentiranja in obračunavanja materialnih sredstev.

Kontrola je v dobrih dveh letih ugotovila 17 večjih in 71 manjših prekrškov, poleg tega pa je ugotovila precej tatvin orodja. V zadnjem času se to izboljšuje, ker mora posameznik manjkajoče orodje plačati sam. Kljub težavam pa moramo nekaterim vodjem DE priznati, da res skrbijo za pravilno izdajo in zamenjavo

*Majhna nezgoda,
huda
posledica*

ŠKODA ZARADI NEZGOD PRI DELU

Varstvo delovne sposobnosti človeka — proizvajalca in upravljalca ima poleg humanega in etičnega tudi ekonomski pomen, ker je delovni človek najvažnejši faktor produktivne moči družbe. Ekonomski cilj družbe je racionalna uporaba vseh razpoložljivih proizvodnih sredstev, posebno pa delovne zmožnosti človeka.

Poškodbe ljudi zaradi nezgod pri delu, pa so tiste, ki ovirajo dosego tega cilja, ker povzročajo zmanjšanje proizvodnje, dohodka delovni organizaciji in obenem tudi znižanje narodnega dohodka. Da seznanimo kolektiv z ekonomskimi posledicami, ki jih povzročajo poškodbe pri delu, navajamo nekaj faktorjev, ki se pri nezgodi pojavijo in ki povzročajo vidne ali trenutno nevidne stroške (direktne in indirektne) v podjetju, in sicer:

Vidni (direktni) stroški:

1. nezgodno zavarovanje delavcev,
2. izplačilo dodatne stopnje socialnemu zavarovanju,
3. nadomestilo stoodstotnega osebnega dohodka za ves čas bolovanja,
4. plačilo zdravstvenih uslug, ki so jih nudili ponesrečencu (prva pomoč, prevozi v bolnišnice, specialni pregledi, poraba zdravil, klimatsko zdravljenje itd.),

Nevidni (indirektni) stroški:

1. škoda, ki nastane zaradi izgubljenega produktivnega delovnega časa samega ponesrečenca,
2. škoda, ki nastane zaradi izgubljenega produktivnega časa drugih delavcev, ki so:
  - a) prenehali z delom zaradi nudenja prve pomoči ponesrečencu,
  - b) prenehali z delom zaradi ravednosti,
  - c) prenehali z delom zaradi razpada skupine, v kateri je bil ponesrečenec (če se poškoduje vodja skupine, je delovna prekinitev večja),
  - d) prenehali z delom zaradi okvare materiala in naprav, ki so onemogočale nadaljevanje dela;
3. škoda, ki je nastala zaradi izgubljenega delovnega časa mojstrov, in drugih kadrov zaradi:
  - a) nudenja pomoči ponesrečencu,
  - b) raziskave vzrokov nezgode,
  - c) ureditev delovnega mesta, kjer se je nezgoda pripetila,
  - d) izbire in uvajanja novega delavca,
  - e) poročanje o nezgodi in morebitnega zaslišanja pred sodiščem (kar se v zadnjem času, žal, precej pogosto dogaja).
4. škoda zaradi okvare strojev, orodja, materiala in druge opreme.

orodja. Tudi v skladiščih surovin in gotovih izdelkov so dosegli velik napredek pri poslovanju (o tem smo poročali ob novoletni inventuri).

Žal naletimo večkrat na težave in nerazumevanja, češ da je to delo le formalnost. Obstoji namreč pravilnik dela finančne kontrole in pravilnik o kontinuiranih inventurah. Prav bi bilo, če bi se z njim seznanili vsi, ki imajo opravka z materialnim poslovanjem, materiali in orodji.

SILVO VIDIC

Rudi Nadižavec

9. Delež fiksnih stroškov, ki odpade na ponesrečenega v času, ko ne proizvaja.

Poleg navedenih indirektnih stroškov so še nekateri, ki pa jih absolutno ni mogoče ugotoviti, na primer:

— škodo zaradi nezgode, pri delu, kjer delavca z določeno kvalifikacijo ne moremo vedno kriti z delavcem s kvalifikacijo, ker je gotovo manj spreten za delo, — izpad specialista na delovnem mestu, ki predstavlja grlo proizvodnje lahko povzroči ekonomsko hude posledice.

Vsak čitatelj tega članka lahko ugotovi, da zaradi ene same poškodbe, ki je lahko lažjega značaja, lahko nastanejo milijonski stroški. Ne smemo pa kot stroške smatrati samo tiste, ki nastopajo direktno, torej vidne stroške, ampak moramo upoštevati tudi indirektno, ker so ti večinoma večji od direktnih.

Poleg navedenih stroškov oz. škode, povzročene družbi (seveda tudi nam), pa ne smemo zanemariti tudi moralnega udarca poškodovanca, posebno, če je ta postal začasni ali trajni invalid. To moralno škodo trpi vsak sam, ki pa je pogosto kljub vsem humanosti in socialnim instrumentom povezana tudi z materialno škodo posameznika.

S tem člankom nameravam vzbuditi člane kolektiva k razmišljanju, kako pereč problem so nezgode za družbo in za posameznika, istočasno pa pritegniti vsakogar k sodelovanju pri preprečevanju nezgod pri delu, kar je dolžnost vsakega državljanca.

RUDI NADIŽAVEC

